

Lausunto kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttamisesta

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista

Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on hyvä tavoite. Keskeistä on miten ”merkittävästi vääristävä vaikutus” määritellään. Jos tarkistus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista (esim. jos 30 €/as täytyy), on iso riski, että tasapuolisuus kuntien välillä ei lisäännä vaan päinvastoin epäoikeudenmukaisuus kasvaa. Kuntien yhdenvertainen kohtelu varmistuu vain, jos kaikki vääristävät erät otetaan huomioon.

2. Huomioon otettavat erät

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset
2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät
3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Kaikki mainitut erät on perusteltua huomioida ja oikaista niin, että vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösluvut kuvaavat mahdollisimman tarkasti kyseisille vuosille kohdistuvia sote- ja pela-kustannuksia.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Kuntien tilinpäätöksiin voi sisältyä myös muita kertaluonteisia ja poikkeuksellisia eriä, jotka vaikuttavat yksittäisten vuosien kustannuksiin. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus esittää perustellusti myös muita kertaluonteisia eriä oikaistavaksi, jos tällaisia vuosien 2021 – 2022 tilinpäätöksiin sisältyy.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnys mielestänne oikea?

Tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi kynnysarvoa ei tulisi olla. Mikäli kynnysarvo asetetaan, tulisi vaikutus poistaa vain kynnysarvon ylittävältä osin, ei kokonaan. Tällöin vaikutus olisi oikeudenmukaisempi suhteessa niihin kuntiin, joilla kynnysarvo ei ylity ja erät jäävät siten rasittamaan kunnan kustannuksia.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja

sen kommentointimahdollisuus)?

Menettelyssä tulee varmistaa, että kohtelu on kunnille tasapuolista. Tämä edellyttää, että valtiovarainministeriö varmentaa annetut tiedot omalla kustannuksellaan.

6. Muista huomioita

Muutoksella on merkittävä vaikutus kuntien rahoitukseen ja sote-erät jäävät vaikuttamaan kuntien rahoitukseen kunnes valtionosuusjärjestelmää uudistetaan kokonaisuudessaan vastaamaan kunnille jääviä tehtäviä. Koska kaikkia eriä, jotka mahdollisesti vääristävät laskelmia eri kuntien välillä, on mahdotonta 100 %:sesti oikaista, tulisi järjestelmää uudistaa kokonaisuutena mahdollisimman pikaisesti.